

ปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการนำนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุไปปฏิบัติ: กรณีศึกษาองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสมุทรปราการ

Important factors affecting effectiveness of implementing Elderly Welfare Policy: A case study of the Local Administrative Organization, Samut Prakan Province

ประสิทธิ์ เจตน์ทรงธรรม

Prasit Jedsongtham

นักศึกษาระดับปริญญาตรี ภาควิชาการปกครองส่วนท้องถิ่น คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยกรุงเทพธนบุรี

Doctor of public administration Faculty of Political Science Bangkokthonburi University, Thailand

E-mail: Prasit.jedsongtham@hotmail.com

Received May 16, 2022; Revised December 25, 2023; Accepted December 26, 2023

บทคัดย่อ

การวิจัยนี้ครอบคลุมวัตถุประสงค์ 3 ข้อ คือ (1) เพื่อศึกษาลักษณะของการนำนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุไปปฏิบัติ (2) เพื่อศึกษาปัจจัยที่เอื้ออำนวยต่อประสิทธิผลของการนำนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุไปปฏิบัติ และ (3) เพื่อศึกษาถึงผลกระทบการนำนโยบายสวัสดิการไปปฏิบัติที่มีต่อผู้สูงอายุ การวิจัยนี้มีลักษณะเป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ แหล่งข้อมูลที่สำคัญมาจากเอกสารต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง การสังเกตการณ์แบบไม่มีส่วนร่วม และการสัมภาษณ์เจาะลึกผู้ให้ข้อมูลสำคัญ 20 ท่าน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูล ก็คือ แนวในการสัมภาษณ์กึ่งโครงสร้างชุดหนึ่ง ข้อมูลที่เก็บได้ทั้งหมดทำการวิเคราะห์โดยการบรรยายความ

ผลการวิจัยพบว่า จากการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยได้ค้นพบสิ่งต่าง ๆ ต่อไปนี้ (1) เกี่ยวกับลักษณะของนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุไปปฏิบัติ พบว่า นโยบายเข้าสู่ระเบียบวาระได้สำเร็จ สาเหตุมาจากกระแสสามกระแส คือ กระแสการเมือง กระแสปัญหาผู้สูงอายุ และ กระแสนโยบาย (2) เกี่ยวกับปัจจัยที่เอื้อต่อประสิทธิผลของการนำนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุไปปฏิบัติ พบว่าปัจจัยที่เกี่ยวข้องเรียงตามลำดับความสำคัญจากมากไปน้อย ได้แก่ 1) ภาวะความเป็นผู้นำ 2) ทรัพยากรนโยบาย (3) ลักษณะการบริหารจัดการ 4) ความต้องการของผู้สูงอายุ และ 5) ความร่วมมือร่วมใจของหน่วยงานของรัฐที่เกี่ยวข้อง (3) เกี่ยวกับผลกระทบของการนำนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุไปปฏิบัติ อาจจะสามารถกล่าวได้ว่า มีทั้งผลกระทบทางบวกและทางลบ ผลกระทบในทางบวก ได้แก่ การที่ผู้สูงอายุมี

สุขภาพกายและสุขภาพที่ดีขึ้นตลอดจนมีรายได้ที่เพิ่มขึ้น ส่วนผลกระทบในทางลบ ได้แก่ งบประมาณมีไม่เพียงพอ และเจ้าหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกับการนำนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุไปปฏิบัติไม่มีความรู้ความเข้าใจผู้สูงอายุอย่างแท้จริง

คำสำคัญ: สวัสดิการผู้สูงอายุ; การนำนโยบายไปปฏิบัติ

Abstract

The three objectives of this research were (1) to investigate the nature of implementing the elderly welfare policy; 2) to study factors that facilitate the effectiveness of implementing the elderly welfare policy; and (3) to study the impact of implementing welfare policies on the elderly. This research was qualitative research. Important data sources were obtained from relevant documents, non-participant observation, and in-depth interviews with 20 key informants. The data collection tool was a series of semi-structured interviews. All collected data were then analyzed using descriptive analysis.

The results showed that the qualitative data analysis allowed the researcher to discover the following factors: (1) Policy had successfully entered the agenda because of three trends: politics, elderly issues, and policy. (2) Factors contributing to the effectiveness of implementing the elderly welfare policy, there were related factors from highest to lowest: 1) leadership 2) policy resources 3) management styles 4) needs of the elderly, and 5) collaborative efforts of relevant government agencies. (3) Impact of implementing the elderly welfare policy, there were both positive and negative impacts. The positive impact was that the elderly had better physical health and higher incomes. On the other hand, negative impacts were insufficient budget and related staff who did not have true knowledge and understanding of the elderly.

Keywords: Elderly Welfare; Policy Implementation

บทนำ

การเปลี่ยนแปลงโครงสร้างประชากรทั่วโลกมีผลให้ประชากรผู้สูงอายุมีสัดส่วนเพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็ว ทวีปยุโรปเป็นภูมิภาคที่มีผู้สูงอายุมากที่สุด แสดงให้เห็นว่าการเพิ่มขึ้นของประชากรโลกมีสัดส่วน ร้อยละ 100 ในขณะที่การเพิ่มขึ้นของผู้สูงอายุมีสัดส่วนร้อยละ 224 นั่นคือ “โลกกำลังจะกลายเป็นโลกของผู้สูงอายุ” (สำนักงานสถิติแห่งชาติ, 2561) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัด

สมุทรปราการ เป็นหน่วยงานหนึ่งตามพระราชบัญญัติกำหนดแผนและขั้นตอนการกระจายอำนาจให้แก่องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น โดยการพัฒนาท้องถิ่นนั้นการการจะสร้างเสริมสุขภาพและการป้องกันโรคต่าง ๆ ในพื้นที่ให้ประสบผลสำเร็จ ทำให้ประชาชนมีสุขภาพดีครอบคลุมทุกมิติ คือกายดี จิตดี สังคมดี และปัญญาดีภายใต้โครงการคนไทยแข็งแรง เมืองไทยแข็งแรง (healthy Thailand) นั้นจะต้องอาศัยความร่วมมือของภาคีเครือข่าย เป็นภาคีที่สำคัญด้านสุขภาพ ทั้งนี้โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อให้ผู้สูงอายุมีสุขภาพอนามัยที่แข็งแรงทั้งทางร่างกายและจิตใจ สามารถดำเนินชีวิตโดยพึ่งพาตนเองได้ ซึ่งถ้าไม่สามารถใช้ชีวิตเองได้ตามปกติ ก็อาจจัดสวัสดิการให้มีบุคคลซึ่งมีจิตอาสา และริ่ทางด้านการศึกษาผู้สูงอายุ มาเป็นผู้ดูแลผู้สูงอายุ(กิตติยา ศรีเลิศพา, 2558)

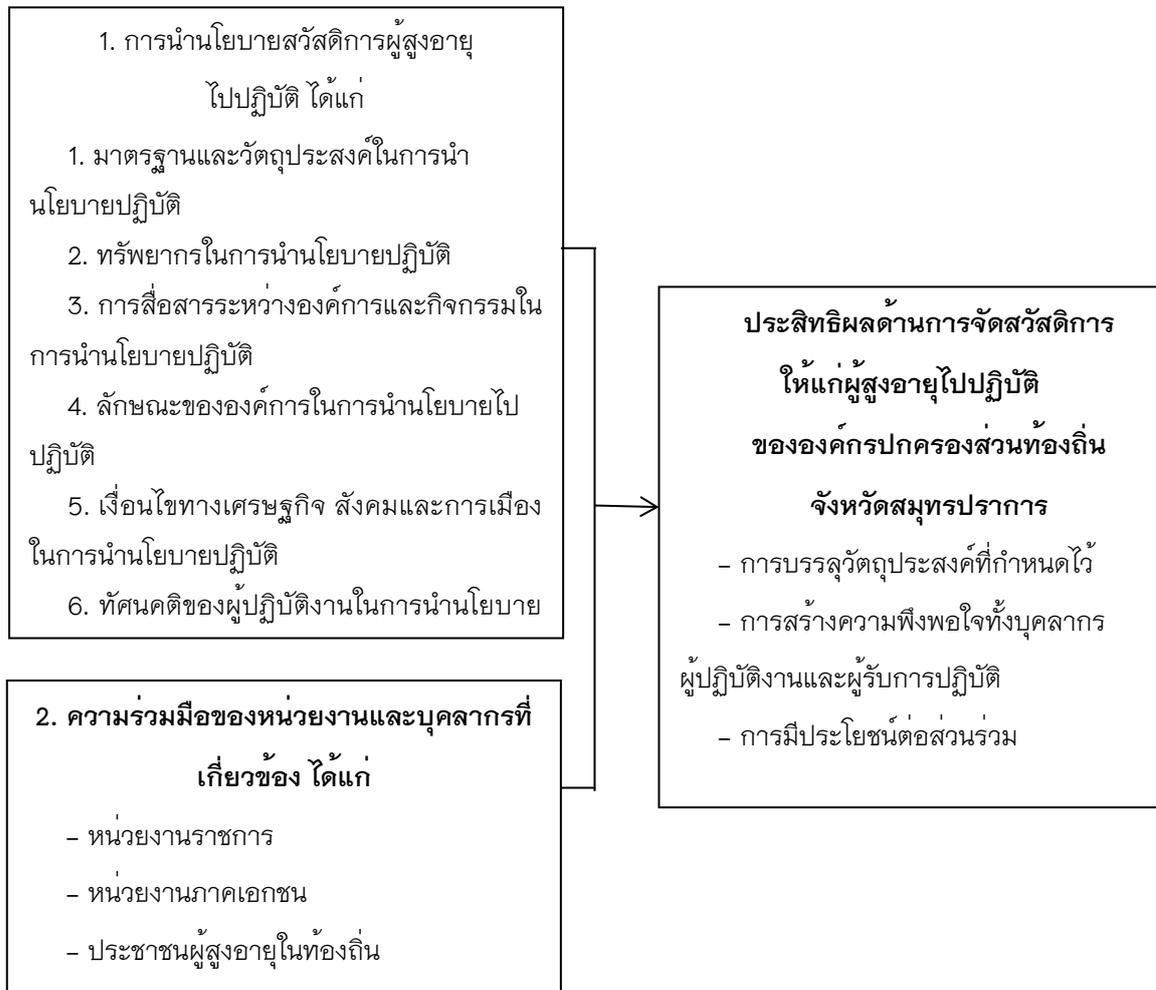
ปัจจุบันประเทศไทยกำลังจะก้าวเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ มีจำนวนผู้สูงอายุเพิ่มขึ้นอย่างมาก อันเนื่องมาจากการที่ผู้สูงอายุให้ความสำคัญในการดูแลสุขภาพของตนเองเพิ่มมากขึ้น ร่วมกับความสำเร็จก้าวหน้าของเทคโนโลยีทางการแพทย์ จึงทำให้ผู้สูงอายุมีการรวมตัวกันเพื่อจัดชมรมหรือกลุ่มผู้สูงอายุในการดูแลสุขภาพขึ้นมาเป็นจำนวน และการพัฒนาการบริการหรือการดำเนินการที่เป็นประโยชน์แก่ผู้สูงอายุการสนับสนุนและส่งเสริมการศึกษาวิจัยด้านผู้สูงอายุ (ปาริชาติ ซาลีเครือ, 2561) เพื่อให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดี และมีความสุขในบั้นปลายของชีวิต โดยคำนึงถึง การมีส่วนร่วมของผู้สูงอายุ หน่วยงาน หรือองค์กรที่เกี่ยวข้อง ทั้งภาคเอกชนและภาครัฐ โดยเฉพาะอย่างยิ่ง องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งมีหน้าที่โดยตรงในการให้บริการสาธารณะแก่ผู้สูงอายุและมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับผู้สูงอายุ อันจะทำให้รู้และเข้าใจปัญหาของผู้สูงอายุ ซึ่งจะทำให้การบริหารจัดการและการดำเนินการส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุเป็นไปในทิศทางที่สอดคล้องกับความจำเป็นและความต้องการของผู้สูงอายุได้อย่างแท้จริง อันจะส่งผลให้สามารถทำให้มีการจัดสวัสดิการสังคมด้วยการคุ้มครองส่งเสริม และพัฒนาคุณภาพชีวิตของผู้สูงอายุได้อย่างมีประสิทธิภาพ เพื่อให้ผู้สูงอายุมีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น (ปิยะ กล้าประเสริฐ, 2561) เพื่อให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นมีการส่งเสริมการดูแลสุขภาพ สมรรถภาพทางกายได้อย่างถูกต้อง ต่อเนื่องยั่งยืน โดยเฉพาะที่เป็นประโยชน์ต่อการกำหนดนโยบาย การพัฒนาการบริการและการส่งเสริมให้ผู้สูงอายุสามารถดำรงชีวิตอยู่ใน สังคมอย่างเหมาะสมการดำเนินการให้มีการติดตามประเมินผลการดำเนินการตามแผนผู้สูงอายุแห่งชาติที่มีมาตรฐานอย่างต่อเนื่องและการพัฒนาระบบข้อมูลทางด้านผู้สูงอายุให้เป็นระบบและทันสมัยเพื่อให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

วัตถุประสงค์การวิจัย

1. เพื่อศึกษาประสิทธิผลด้านการจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุไปปฏิบัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสมุทรปราการ
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการนำนโยบายด้านการจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุไปปฏิบัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสมุทรปราการ

3. เพื่อพัฒนาปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการนำนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุไปปฏิบัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสมุทรปราการ

กรอบแนวคิดการวิจัย

ภาพที่ 1 กรอบแนวคิดในการวิจัย

ระเบียบวิธีวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research) ตามขั้นตอนในการดำเนินการ ดังนี้

1. ศึกษาจากเอกสารทางวิชาการ ผลงานวิจัย บทความทางวิชาการต่างๆ ทั้งภายในประเทศ และต่างประเทศ เพื่อให้ผู้วิจัยได้ข้อมูลที่ต้องการและจัดทำข้อมูลใหม่ให้ครอบคลุมกับความเป็นจริงมากที่สุด

2. กลุ่มเป้าหมาย โดยพิจารณาเลือกผู้ให้ข้อมูลหลักที่สามารถให้ข้อมูลได้ดีที่สุด ได้แก่ ผู้บริหาร หัวหน้าส่วนสวัสดิการสังคม และผู้สูงอายุ โดยรวมทั้งสิ้นจำนวน 20 คน

3. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ได้แก่ แบบสัมภาษณ์ ผู้วิจัยใช้การสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interview) จากข้อคำถามที่เปิดกว้างแบบกึ่งโครงสร้าง (Semi Structure Interview) เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึกเป็นวิธีการสัมภาษณ์ที่ต้องการรายละเอียดมากที่สุดในเรื่องที่คุณศึกษาต้องการ และมีคุณภาพตรงกับวัตถุประสงค์ในการศึกษาวิจัยมากที่สุด

4. วิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ใช้วิธีการวิเคราะห์เนื้อหา (Content Analysis) ผู้วิจัยได้ขออนุญาตผู้ให้ข้อมูลในการบันทึกเสียงขณะสัมภาษณ์เมื่อเสร็จสิ้นแล้ว แล้วนำมาวิเคราะห์เนื้อหาให้สอดคล้องกับแนวคิดทฤษฎีที่เลือกใช้เพื่อ นำเสนอข้อมูลในรูปแบบพรรณนา (บุษกร เชี่ยวจินตาทานต์, 2561) ในขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

5. การพิทักษ์สิทธิผู้ให้ข้อมูลในการวิจัยเชิงคุณภาพโดยไม่เปิดเผยรายชื่อผู้ให้สัมภาษณ์ตามความประสงค์ของผู้ให้ข้อมูล การสัมภาษณ์นี้ผู้วิจัยต้องเข้าไปมีปฏิสัมพันธ์กับผู้ให้ข้อมูลอย่างใกล้ชิดตั้งแต่ขั้นตอนการสร้างสัมพันธภาพ เพื่อให้ผู้ให้ข้อมูลเกิดความไว้วางใจทำให้ได้ข้อมูลที่มีความน่าเชื่อถือมากที่สุด

ผลการวิจัย

โดยผู้วิจัยได้สรุปผลการวิจัยที่ได้จากการสัมภาษณ์ ซึ่งมีรายละเอียดต่อไปนี้

1. เพื่อศึกษาประสิทธิผลด้านการจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุไปปฏิบัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสมุทรปราการ โดยสรุปว่าเมื่อกำหนดนโยบายที่ดีแล้ว ภาครัฐจะนำนโยบายไปบริหารหรือนำไปปฏิบัติเพื่อให้เกิดผลตามเป้าหมายที่ต้องการ กระบวนการจะมี ประสิทธิภาพ และประสิทธิภาพมากน้อยเพียงใดขึ้นกับปัจจัยความสำเร็จหรือล้มเหลวในการนำนโยบายไปปฏิบัติ ซึ่งการพิจารณาความสำเร็จและความล้มเหลวของนโยบาย อาจพิจารณาจากตัวนโยบายและขั้นตอนการนำนโยบายไปสู่การปฏิบัติ หรือพิจารณาที่คุณค่าเชิงคุณธรรม นำแนวปฏิบัติไปใช้แล้วบังเกิดผลดี ผลที่เกิดขึ้นเป็นผลที่พึงประสงค์ ผลโดยรวมทั้งประเทศเป็นไปตาม ประารณนา เป็นต้น หากพิจารณาจากปัจจัยแวดล้อมภายนอก (External Perspective) ความสำเร็จ ของนโยบาย อาจพิจารณาได้จากการได้รับการสนับสนุน การมีความผูกพัน และการมีอิทธิพลต่อนโยบายอื่นที่ต้องการเปลี่ยนแปลง โดยผู้วิจัยนำเสนอผลการสัมภาษณ์ส่วนบุคคลซึ่งสามารถแยกพิจารณาได้ดังนี้

การสัมภาษณ์ส่วนบุคคลผู้แทนผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสมุทรปราการให้ ความสำคัญตรงกันว่า “การนำนโยบายไปปฏิบัติผู้รับนโยบายไปปฏิบัติมีต่อผู้ออกคำสั่งหรือผู้กำหนดนโยบาย และในทางกลับกัน ถ้าระดับของความร่วมมือต่ำ ก็หมายความว่าระดับของความล้มเหลวในการนำนโยบายไปปฏิบัติจะมีอยู่สูง”

การสัมภาษณ์ส่วนบุคคลผู้แทนหัวหน้าส่วนสวัสดิการสังคมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสมุทรปราการให้ ความสำคัญตรงกันว่า “การนำนโยบายไปปฏิบัติสามารถพิจารณา ตามนโยบายเต็ม

ไปด้วยความขัดแย้งหรือมีอุปสรรคข้อขัดข้องเกิดมากเท่าใด ระดับความล้มเหลวก็น่าจะสูงมากขึ้นเท่านั้น”

การสัมภาษณ์ส่วนบุคคลผู้แทนผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสมุทรปราการให้ความสำคัญตรงกันว่า “การนำนโยบายไปปฏิบัติสามารถพิจารณาได้จากการที่นโยบายนั้นได้ก่อให้เกิดผลการปฏิบัติในระยะสั้น ถ้าเกิดผลตามที่พึงปรารถนาดังกล่าว ก็ถือว่านโยบายนั้นประสบผลสำเร็จในการนำไปปฏิบัติ”

2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิผลการนำนโยบายด้านการจัดสวัสดิการให้แก่ผู้สูงอายุไปปฏิบัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสมุทรปราการ โดยสรุปว่ากระบวนการนำนโยบายไปปฏิบัติมีตัวแปรหลากหลายที่ส่งผลให้นโยบายที่นำไปปฏิบัติประสบผลสำเร็จหรือล้มเหลว โดยนโยบายจะต้องได้รับความร่วมมือจากหลายฝ่าย ทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน องค์กรต่าง ๆ คือ การมีมาตรการควบคุม ดูแล ประเมินผลการปฏิบัติงานหรือให้มีหนังสือแสดงผลการดำเนินงาน แสดงความก้าวหน้าอย่างต่อเนื่อง และการได้รับประโยชน์ของผู้ที่เกี่ยวข้อง คือ ทุกฝ่ายเห็นประโยชน์ที่เกิดขึ้นจากการนำนโยบายไปปฏิบัติตามลำดับ โดยผู้วิจัยนำเสนอผลการการสัมภาษณ์ส่วนบุคคลซึ่งสามารถแยกพิจารณาได้ดังนี้

การสัมภาษณ์ส่วนบุคคลผู้แทนผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสมุทรปราการให้ความสำคัญตรงกันว่า “การปฏิบัติตามนโยบายจะประสบความสำเร็จมากที่สุด เมื่อนโยบายนั้นเรียกร้องให้มีการเปลี่ยนแปลงสิ่งต่างๆ น้อยที่สุด และมีความเห็นพ้องต้องกันในวัตถุประสงค์น้อย”

การสัมภาษณ์ส่วนบุคคลผู้แทนหัวหน้าส่วนสวัสดิการสังคมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสมุทรปราการให้ความสำคัญตรงกันว่า “จากค่านิยมที่มีอยู่ ประสบการณ์ที่ผ่านมาและความต้องการของผู้ที่จะได้รับผลกระทบจากนโยบายนั้นนโยบายจะได้รับการนำไปปฏิบัติอย่างมีประสิทธิภาพเพียงใดและความต้องการของผู้ที่จะได้รับผลกระทบจากนโยบายนั้นเป็นสำคัญ”

การสัมภาษณ์ส่วนบุคคลผู้แทนผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสมุทรปราการให้ความสำคัญตรงกันว่า “ความเห็นผลได้ของนโยบายนั้น นโยบายที่สามารถส่งผลที่สามารถเห็นได้ชัดเจนจะมีโอกาสในการประสบความสำเร็จในทางปฏิบัติมากกว่านโยบายที่ไม่สามารถชี้ให้เห็นถึงผลที่ชัดเจน”

3. เพื่อพัฒนาปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อประสิทธิผลของการนำนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุไปปฏิบัติขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น จังหวัดสมุทรปราการ โดยสรุปว่าจากการนำนโยบายไปปฏิบัติพบว่าผลกระทบในด้านบวกคือนโยบายการพัฒนาสวัสดิการผู้สูงอายุจะทำให้สวัสดิการผู้สูงอายุดีขึ้น ทั้ง ทางสุขภาพร่างกายจิตใจและรายได้ผลกระทบในด้านลบคือปัญหาด้านความจำกัด ของงบประมาณ การขาดความรู้ความเข้าใจในเรื่องผู้สูงอายุของบุคลากรในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น รวมทั้งการมีบุคลากรจำนวนน้อยไม่สามารถดูแลผู้สูงอายุได้ทั่วถึง และควรปรับปรุงการนำนโยบายไปปฏิบัติหลายด้านได้แก่ งานด้าน งบประมาณการบริหารบุคลากรการจัดทำฐานข้อมูลอย่างบูรณาการและการจัดให้

มีเครือข่ายความร่วมมือที่มีประสิทธิภาพตามลำดับ โดยผู้วิจัยนำเสนอผลการการสัมภาษณ์ส่วนบุคคลซึ่งสามารถแยกพิจารณาได้ดังนี้

การสัมภาษณ์ส่วนบุคคลผู้แทนผู้บริหารองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสมุทรปราการให้ความสำคัญตรงกันว่า “การปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายมีมากขึ้นเท่าใด โอกาสที่นโยบายจะล้มเหลวก็มีมากขึ้นเท่านั้น”

การสัมภาษณ์ส่วนบุคคลผู้แทนหัวหน้าส่วนสวัสดิการสังคมองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสมุทรปราการให้ความสำคัญตรงกันว่า “การปฏิบัติให้เป็นไปตามนโยบายก็มากขึ้นเท่านั้นจุดตัดสินใจจำนวนมากที่เองที่เป็นสาเหตุหนึ่งที่ทำให้นโยบายของรัฐบาลกลางมักจะมีโอกาสในการประสบปัญหา มากกว่านโยบายของรัฐบาลท้องถิ่น”

การสัมภาษณ์ส่วนบุคคลผู้แทนผู้สูงอายุองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสมุทรปราการให้ความสำคัญตรงกันว่า “นโยบายนี้อาจจะประสบปัญหาได้ถ้าถูกแทรกแซงจากหน่วยงานระดับบนมากเกินไปจนสมควรนโยบายที่มุ่งเสริมสร้างขวัญมากกว่าการลงโทษ มักจะประสบปัญหาเนื่องจากหน่วยงานที่วางนโยบายขาดความรู้ความเข้าใจที่ดีในการจูงใจคนให้เปลี่ยนพฤติกรรม”

อภิปรายผลการวิจัย

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 1 พบว่าการกำหนดแผนงานที่มีความสอดคล้องกับแนวทางการปฏิบัติโดยเฉพาะความพร้อมและเพียงพอของทรัพยากร หน่วยงานผู้รับผิดชอบและโครงการเร่งด่วนที่สอดคล้องกับปัญหาและความต้องการของผู้สูงอายุรวมถึงบริบททางวัฒนธรรม ค่านิยมของชุมชนท้องถิ่นเพื่อให้ตรงตามวัตถุประสงค์และเป้าหมายของแผนงาน ในหลักการต่อมา ได้มีการประชุมทำความเข้าใจและชี้แจงในหลักการปฏิบัติให้คณะผู้บริหารท้องถิ่นทราบ ตามกระบวนการบริหารท้องถิ่นที่กำหนดหลังจากนั้นได้กำหนดหน่วยงานและผู้รับผิดชอบในการนำโครงการผู้สูงอายุไปปฏิบัติ มีความเชื่อมโยงกับแนวทางการปฏิบัติในด้านแผนรายจ่ายของงบประมาณ หน่วยงานผู้ปฏิบัติและให้ความสำคัญกับโครงการเร่งด่วนที่เห็นว่ามีประโยชน์และส่งเสริมคุณภาพชีวิตที่ดีให้แก่ผู้สูงอายุรวมถึงการกระจายอำนาจให้แก่หน่วยงานปฏิบัติได้อย่างทั่วถึงเพื่อความสะดวกต่อการปฏิบัติหน้าที่ นอกจากนี้ ยังให้ความสำคัญกับบริบททางวัฒนธรรมค่านิยมของท้องถิ่นในการการบริหารจัดการดูแลผู้สูงอายุของเทศบาลเมืองร้อยเอ็ด จังหวัดร้อยเอ็ด ซึ่งกล่าวได้ว่า ประสิทธิภาพการบริหารจัดการดูแลผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดร้อยเอ็ด ได้ให้ความสำคัญในขั้นตอน การกำหนดแผนงานที่เชื่อมโยงกับแนวทางปฏิบัติ การจัดลำดับความสำคัญของโครงการ กระจายอำนาจให้แก่หน่วยงานผู้ปฏิบัติรวมถึงการนำโครงการไปปฏิบัติที่มีความต่อเนื่องเพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ และเป้าหมายของประสิทธิผลการบริหารจัดการดูแลผู้สูงอายุต่อไปซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของปิโรทยา วิเศษศรี และคณะ (2563) พบว่าประเด็นเรื่องผู้สูงอายุเป็นปัญหาที่เกิดขึ้นในประเทศที่พัฒนาแล้วประเด็นดังกล่าวถูกองค์การระหว่างประเทศส่งผ่าน และถ่ายทอดแนวคิดนโยบายมายังประเทศที่

กำลังพัฒนาผ่านการประชุมสัมมนาของ องค์การระหว่างประเทศการก่อตัวของนโยบายผู้สูงอายุของประเทศไทยเป็นไปตาม ตัวแบบผู้นำแปลงรูปผ่านองค์การตัวแทนกล่าวคือส่วนราชการในฐานะผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในนโยบายดำเนินการทางการเมืองผ่านกลุ่มผลประโยชน์ที่ตนเองจัดตั้งและให้เงิน สนับสนุนเพื่อเรียกร้องให้รัฐบาลไทยกำหนดนโยบายผู้สูงอายุและผลกระทบที่เกิดขึ้น พร้อมทั้งผลงานวิจัยของณัฐธิดา จุมปา และเพ็ญพักตร์ ไชยนุรักษ์ (2561) ศึกษาวิจัยเรื่องสิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมและปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุและผู้พิการกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตสร้างความเสมอภาคในสังคม ผลการวิจัยพบว่ารูปแบบสิ่งอำนวยความสะดวกที่รัฐ จัดบริการให้กับผู้สูงอายุ ได้แก่ รูปแบบสิ่งอำนวยความสะดวกที่รัฐจัดบริการในสถานที่ราชการ และรูปแบบสิ่งอำนวยความสะดวกที่รัฐจัดบริการในชุมชนตามลำดับ

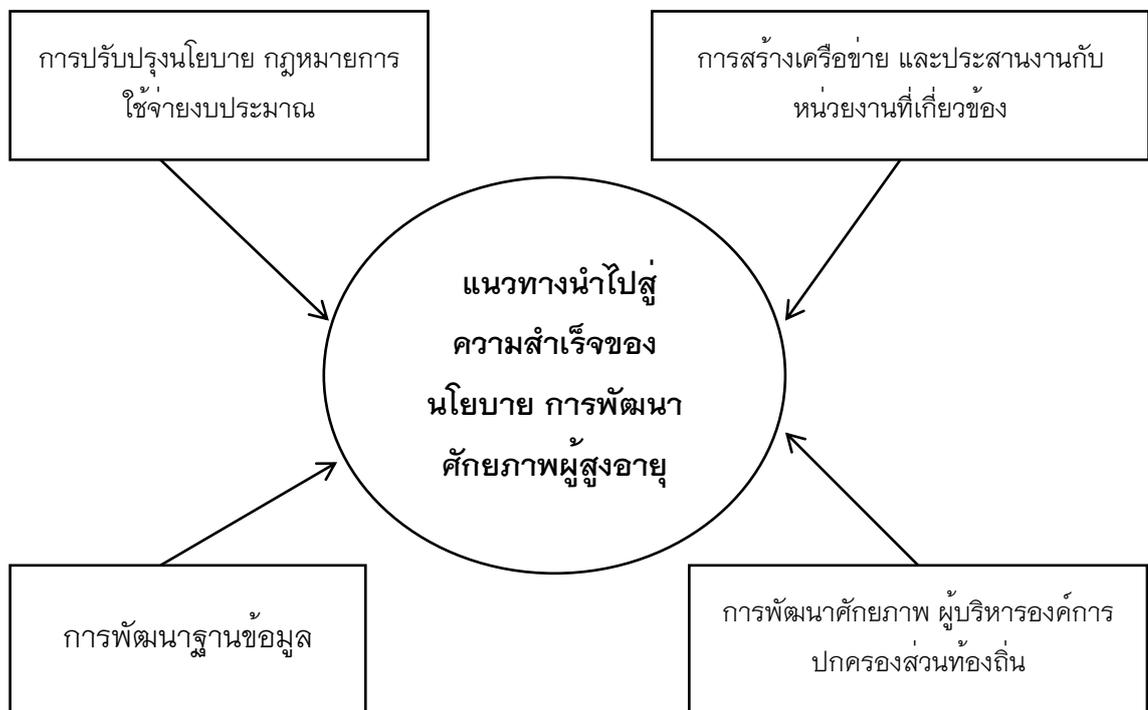
ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 2 พบว่าความพร้อมและความเพียงพอของทรัพยากรด้านงบประมาณ บุคลากร และวัสดุอุปกรณ์ โดยเฉพาะด้านงบประมาณได้รับการอุดหนุนจากรัฐบาล และงบประมาณขององค์การบริหารส่วนตำบลจัดเก็บเองอีกส่วนหนึ่ง ประกอบกับองค์การบริหารส่วนตำบลแต่ละแห่งได้วางแผนเตรียมการจัดสรรงบประมาณสนับสนุนในการจัดทำโครงการผู้สูงอายุไว้ล่วงหน้า และสภาองค์การบริหารส่วนตำบลให้ความร่วมมือในการแปรญัตติงบประมาณสนับสนุนเป็นอย่างดี รวมถึงมีหลักธรรมาภิบาลในการบริหารงบประมาณที่โปร่งใสซึ่งสอดคล้องกับ ผลงานวิจัยของศิริสุข นาคะเสนีย์ (2561) ผลการศึกษาพบว่าช่องทางที่ทำให้นโยบายล้มเหลวประการหนึ่งคือเป้าหมายไม่ชัดเจนในด้านคุณค่าทำให้ฝ่ายที่นำนโยบายไปปฏิบัติหรือฝ่ายบริหาร สามารถบิดเบือนเป้าหมายได้ตั้งนั้น เป้าหมายและวัตถุประสงค์ของนโยบายหากมี ความชัดเจนจะสามารถนำไปสู่ความสำเร็จที่เป็นจริง

ผลจากการวิจัยวัตถุประสงค์ที่ 3 พบว่าส่วนใหญ่มีความชัดเจนในเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของการบริหารจัดการดูแลผู้สูงอายุให้แก่ผู้ปฏิบัติทราบชัดเจนทำให้ผู้รับนโยบายไปปฏิบัติเข้าใจในวัตถุประสงค์และเป้าหมายของนโยบาย และกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่เหมาะสมกับบริบททางวัฒนธรรมของท้องถิ่นรวมถึงผู้บริหารองค์การบริหารส่วนตำบล เจ้าหน้าที่ผู้ปฏิบัติ ไม่บิดเบือนแนวทางการนำนโยบายไปปฏิบัติ จึงส่งผลทำให้ผู้ได้รับประโยชน์จากนโยบายสามารถเข้าถึงการบริการที่บรรลุเป้าหมายที่เกิดประสิทธิผล ด้านความพึงพอใจ สำหรับองค์การบริหารส่วนตำบลบางแห่งที่ยังไม่มีความชัดเจนในเป้าหมายและวัตถุประสงค์ของนโยบาย พบว่า ยังไม่ให้ความสำคัญกับการจัดโครงการให้แก่ผู้สูงอายุที่สอดคล้องกับสภาพปัญหา ความต้องการของผู้สูงอายุทุนทางสังคมของท้องถิ่นซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของเอนก ศรีนนท์ และนิเทศ ดินณะกุล (2564) ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อประสิทธิภาพการนำนโยบายเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไปปฏิบัติของเทศบาลเมืองในจังหวัดปทุมธานี ผลการวิจัยพบว่า มีอยู่ 5 ด้าน คือ ด้านวัตถุประสงค์หรือมาตรฐานของนโยบาย, ด้านการสื่อสารและการทำให้ปฏิบัติตามนโยบาย, ด้านคุณสมบัติของหน่วยงานที่รับผิดชอบนโยบาย, ด้านสภาพสังคม เศรษฐกิจและการเมือง, และด้านคุณสมบัติของบุคลากรผู้รับผิดชอบของนโยบายพร้อมทั้งสอดคล้องกับการศึกษาวิจัยของสมศักดิ์ สามัคคีธรรม และสุพรรณิณี ไชยอำนวย. (2560) ศึกษาวิจัยเรื่องสวัสดิการ

ชุมชนกับการสร้างสังคมเข้มแข็งในเขตกรุงเทพมหานคร ผลการวิจัยพบว่า การจัดการกองทุนสวัสดิการชุมชนใช้หลักคุณธรรม 5 ประการ คือ 1)การรู้จักหน้าที่และปฏิบัติตามหน้าที่ 2)เน้นการมีส่วนร่วม 3)การบริหารอย่างประชาธิปไตย 4)เข้าถึงข้อมูล และ5)รับผลประโยชน์อย่างภราดรภาพ นับว่าเป็นทุนทางสังคมและวัฒนธรรมโดยใช้หลักศาสนาทำให้เกิดสวัสดิการชุมชนที่ประสบความสำเร็จตามลำดับ

องค์ความรู้ใหม่จากการวิจัย

องค์ความรู้ใหม่ที่ได้จากการวิจัย พบว่าวัตถุประสงค์และเป้าหมายขององค์การ มีผลต่อประสิทธิภาพในการบริหารงาน ขององค์การทั้งภาครัฐและภาคเอกชน โดยการบริหารจัดการเพื่อการพัฒนาทางด้านผู้สูงอายุระดับชาติและการพัฒนาบุคลากรด้านผู้สูงอายุ เพื่อให้การดูแลผู้สูงอายุขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในจังหวัดร้อยเอ็ดประสบความสำเร็จโดยมุ่งลดความซับซ้อนในการให้บริการแก่ผู้สูงอายุที่มีอยู่ให้มากที่สุด โดยการรวบรวมการบริการต่าง ๆ ที่คล้ายคลึงกันเข้าไว้ด้วยกัน การลดและจัดขั้นตอนที่ไม่จำเป็นออกไป โดยสามารถนำเสนอได้ดังภาพที่ 2 ดังต่อไปนี้

ภาพที่ 2 โมเดลประสิทธิภาพของการนำนโยบายสวัสดิการผู้สูงอายุไปปฏิบัติ
ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดสมุทรปราการ

ข้อเสนอแนะ

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในครั้งนี้

1.1 เป็นฐานการพัฒนาสวัสดิการผู้สูงอายุโดยมีนักวิชาการหลากหลายสาขาเข้ามาช่วยวิเคราะห์ ข้อมูลทางวิชาการเพื่อย่อยข้อมูลเหล่านี้แล้วนำเสนอต่อสาธารณชนให้เข้าใจจะช่วยผลักดันให้การนำนโยบายการพัฒนาคุณภาพ ชีวิตผู้สูงอายุไปปฏิบัติประสบความสำเร็จได้อย่างยั่งยืน

1.2 การเคลื่อนไหวของสังคมเป็นตัวสร้างพลังประชาคมเป็นพลังพลเมืองที่เริ่มมี ความเข้มแข็งและเข้ามามีส่วนร่วมในการริเริ่มผลักดันให้เกิดปรากฏการณ์การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองทั้งในระดับท้องถิ่นและระดับชาติอย่างกว้างขวางมากยิ่งขึ้น

2. ข้อเสนอแนะในการทำวิจัยครั้งต่อไป

2.1 การวิจัยครั้งต่อไปควรขยายผลการวิจัยขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นให้ ครอบคลุมทั่วประเทศเพื่อที่จะได้รับทราบข้อมูลนโยบายโครงการการดำเนินงาน ตลอดจนการยอมรับชมเชยความสำเร็จของความสำเร็จของการนำนโยบายการพัฒนาสวัสดิการผู้สูงอายุขององค์กรปกครอง ส่วนท้องถิ่นไปปฏิบัติในระดับประเทศต่อไป

2.2 ควรศึกษาในเชิงเปรียบเทียบกับหน่วยงานอื่นๆที่มีนโยบายการพัฒนา สวัสดิการผู้สูงอายุเพื่อหาแนวทางในการสร้างความร่วมมือและประสานงานกัน ระหว่างหน่วยงานอื่นกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต่อไป

เอกสารอ้างอิง

- กรมกิจการผู้สูงอายุ. (2561). *สถิติผู้สูงอายุ*. สืบค้นเมื่อ 20 พฤศจิกายน 2564, จาก <http://www.dop.go.th/th/know/1>
- กิตติยา ศรีเลิศฟ้า. (2558). *ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการนำนโยบายผู้สูงอายุไปปฏิบัติ*. (วิทยานิพนธ์ปริญญาโทบริหารธุรกิจ). มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- ณัฐธิดา จุมปา และเพ็ญพักตร์ ไชยณรงค์. (2561). สิ่งอำนวยความสะดวกที่เหมาะสมและปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุและผู้พิการกับการพัฒนาคุณภาพชีวิตสร้างความเสมอภาคใน สังคม: กรณีศึกษาชุมชนชาติพันธุ์บนพื้นที่สูงจังหวัดเชียงราย. *Veridian E Journal ฉบับภาษาไทย สาขามนุษยศาสตร์สังคมศาสตร์และศิลปะ*, 11(3), 1508–1509.
- ปาริชาติ ชาลีเครือ. (2561). ยุทธศาสตร์การพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุขององค์กรบริหารส่วนจังหวัดชัยภูมิ. *วารสารสันติศึกษาปริทรรศน์ มจร.*, 6(4), 1620–1632.
- ปิยะ กล้าประเสริฐ. (2561). ข้อเสนอเชิงนโยบายในการเตรียมความพร้อมด้านบริการสาธารณะขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นจังหวัดปทุมธานีในการเข้าสู่สังคมผู้สูงอายุ. *Journal of MCU Peace Studies*, 6(4), 1607–1619.

- บุษกร เชี่ยวจินตาทานต์. (2561). เทคนิคการวิจัยเชิงคุณภาพแบบกรณีศึกษา. *วารสารศิลปศาสตร์ปริทัศน์ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยหัวเฉียวเฉลิมพระเกียรติ*, 13(25), 103–118.
- โมรยา วิเศษศรี และคณะ. (2563). ประสิทธิภาพการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารสังคมศาสตร์และมานุษยวิทยาเชิงพุทธ*, 5(9), 79–94.
- ศิริสุข นาคะเสนีย์. (2561). พฤติกรรมการดูแลสุขภาพตนเองของผู้สูงอายุในกรุงเทพมหานคร. *วารสารวิจัยรำไพพรรณี*, 12(1), 39–48.
- สมศักดิ์ สามัคคีธรรม และสุพรรณิ ไชยอำนาจ. (2560). สวัสดิการชุมชนกับการสร้างสังคมเข้มแข็งในเขตกรุงเทพมหานคร. *วารสารร่มพญักษ์ มหาวิทยาลัยเกริก*, 35(1), 96–110.
- เอนก ศรีนนท์ และนิเทศ ตินณะกุล (2564) ศึกษาวิจัยเรื่องปัจจัยที่ส่งผลต่อประสิทธิภาพการดำเนินงานเบี้ยยังชีพผู้สูงอายุไปปฏิบัติของเทศบาลเมืองในจังหวัดปทุมธานี. *วารสารมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเอเชียอาคเนย์*, 4(2), 8–26.